

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความตั้งใจกระทำพฤติกรรมของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลของรัฐ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติต่อวิชาชีพและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงกับความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลของรัฐ ตลอดจนค้นหาปัจจัยที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรม ของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลของรัฐ

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นพยาบาลที่ขึ้นทะเบียนประกอบวิชาชีพการพยาบาล และผดุงครรภ์ ซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งพยาบาลประจำการ ทำหน้าที่ปฏิบัติการพยาบาลโดยตรงต่อผู้รับบริการในโรงพยาบาลรัฐ ขนาด 500 เตียงขึ้นไป จำนวนประชากรทั้งหมด 13,189 คน จากโรงพยาบาล 54 โรงพยาบาล (ทำเนียบโรงพยาบาลและสถิติสาธารณสุข ,2536-2537)รายละเอียดในตารางที่ 1

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากรเป้าหมาย โดยทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. กำหนดขนาดตัวอย่าง

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตร Taro Yamane(ประคอง กรรณสูตร,2528:10) โดยใช้ค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 0.05 ที่ระดับความเชื่อมั่น .95 ได้จำนวนประชากร ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

n = ขนาดของตัวอย่างประชากร
 N = ขนาดประชากร
 e = ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง
 แทนค่า $n = \frac{13,189}{1 + 13,189 (.05)^2}$
 $= 388.2$

ผลการคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 388 คน แต่เพื่อลดความคลาดเคลื่อนลง ผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 450 คน

2. จัดโรงพยาบาลทั้งหมดออกตามสังกัด 5 สังกัด ดังนี้

1. สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ	จำนวน	3,118 คน
2. สังกัดกระทรวงสาธารณสุข	จำนวน	5,792 คน
3. สังกัดกรุงเทพมหานคร	จำนวน	1,875 คน
4. สังกัดกระทรวงกลาโหม	จำนวน	2,015 คน
5. สังกัดกระทรวงมหาดไทย	จำนวน	389 คน
	รวม	13,189 คน

3. คำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนโรงพยาบาล

คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะสุ่มจากแต่ละสังกัด โดยแบ่งตามสัดส่วน

ประชากร

4. สุ่มกลุ่มตัวอย่าง

สุ่มกลุ่มตัวอย่างจากโรงพยาบาลในแต่ละสังกัด โดยวิธีจับสลากเลือก โดยใช้อัตราส่วน

1 : 4 สำหรับ สังกัดกระทรวงมหาดไทย สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย สังกัดกรุงเทพมหานคร และ 1 : 7 สำหรับ สังกัดกระทรวงกลาโหม และ กระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สังกัด	โรงพยาบาล	ประชากร (คน) N = 13,189	กลุ่มตัวอย่าง
ทบวงมหาวิทยาลัย	รามาริบัติ	727	
	ศิริราช	1,176	
	เชียงใหม่	428	
	สงขลา	237	
	บรพพา	200	
	ขอนแก่น	350	
	รวม	3,118	49
กลาโหม	พระมงกุฎเกล้า	650	
	พระปิ่นเกล้า	280	
	จันทรเกษกษา	100	
	ภูมิพลอดุลยเดช	680	94
	อนันตมหิตล	100	
	ค่ายสุนารี่	80	
	อากาศกรเกียรติวงษ์	125	
รวม	2,015	94	
มหาดไทย	ตำรวจ	389	54
กรุงเทพมหานคร	ตากสิน	313	44
	กลาง	414	
	วชิระ	856	
	เจริญกรุงประชารักษ์	292	
	รวม	1,875	44

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

สังกัด	โรงพยาบาล	ประชากร (คน) N = 13,189	กลุ่มตัวอย่าง
สาธารณสุข	มหาราชนครราชสีมา	345	48
	สวรรคภ์ประชารักษ์	291	41
	สุราษฎร์ธานี	330	
	หาดใหญ่	281	39
	มหาราชนครศรีธรรมราช	411	
	สระบุรี	275	
	ชลบุรี	318	44
	ยะลา	220	
	นครปฐม	266	37
	อุดรธานี	265	
	พระปกเกล้า	304	
	เขียงรายประชานุเคราะห์	28	
	ขอนแก่น	270	
	ราชบุรี	226	
	ลำปาง	327	
	สรรพสิทธิประสงค์	36	
	พุทธชินราช	309	
	สุพรรณบุรี	228	
	เจ้าพระยาอภัยภูเบศร์	190	
	ราชวิถี	119	
เด็ก	110		
เลิดสิน	102		
รวม		5,792	209
รวมทุกสังกัด		12,731	450

เครื่องมือใช้ในการวิจัย

เครื่องมือใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม และแบบวัดรวมทั้งสิ้น 4 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล

ชุดที่ 2 แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล

ชุดที่ 3 แบบวัดการคล้อยตามผู้ร่วมงาน

ชุดที่ 4 แบบวัดความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล

การสร้างและลักษณะเครื่องมือ

ชุดที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล เป็นคำถามให้เลือกตอบและเติมคำเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติการพยาบาล

ชุดที่ 2 แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล เป็นเครื่องมือที่ สมสุข ดิลกสกุลชัย และคณะ สร้างขึ้นในการศึกษาวิชาทฤษฎีและการวัดทัศนคติ ปีการศึกษา 2532 ตามแนวทฤษฎีของ Ajzen and Fishbein กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในขั้นการสร้างเครื่องมือ โดยการกระตุ้นความเชื่อที่มีต่อวิชาชีพพยาบาล ได้แก่ นักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย ชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4 ชั้นปีละ 10 คน รวมเป็น 40 คน ได้มาตรวัดที่มีความเชื่อเด่นชัด 25 ข้อ แบ่งการวัดออกเป็น 2 ชุด ผ่านการทดสอบคุณภาพ โดยนำไปหาความเที่ยงกับกลุ่มนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4 ชั้นปีละ 25 คน รวมเป็น 100 คน โดยการวัดความคงที่ภายในด้วยสัมประสิทธิ์อัลฟ่า ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.85

นำมาตรนี้ไปหาความสอดคล้อง (Convergent Validity) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างมาตรนี้กับมาตรวัดเจตคติอีก 3 แบบ (นิตยา รัตนพิชิต และคณะ) ได้แก่มาตรวัดเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล แบบมาตรจำแนกความหมาย (SD) จำนวน 13 ข้อ และมาตรรวมการประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert) จำนวน 56 ข้อ โดยแบ่งเป็น Likert 1 และ Likert2 ผลของการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของมาตรวัดทั้ง 4 แบบ มีความสัมพันธ์กันสูง และวัดในสิ่งเดียวกัน

ตารางที่ 3 แสดงค่าความเที่ยงและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างมาตรวัดเจตคติต่อวิชาชีพ
การพยาบาล 4 มาตร

มาตรวัดเจตคติ	ค่าความเที่ยง	ค่า สป. สหสัมพันธ์จากมาตรวัดเจตคติ			
		Ao	SD	Likert 1	Likert 2
Ao	0.85		0.61***	0.65***	0.66***
SD	0.72		–	0.69***	0.68***
Likert 1	0.84		–	–	0.81***
Likert 2	0.83		–	–	–

*** $p \leq .001$

ผลจากตารางแสดงให้เห็นว่า มาตรวัดเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลทั้ง 4 มาตร มีความสัมพันธ์กันสูง และวัดในสิ่งเดียวกัน มาตรวัดเจตคติที่สร้างตามแนวทฤษฎีของ Fishbein and Ajzen จึงเป็นมาตรที่มีความเที่ยงและความตรงสอดคล้อง แบ่งการวัดออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 2.1 วัดความเชื่อเกี่ยวกับลักษณะที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพพยาบาล จำนวน 25 ข้อ

ตัวอย่าง วิชาชีพพยาบาลทำให้ฉันมีรายได้ดี

เป็นไปได้: 3 : 2 : 1 : 0 : -1 : -2 : -3 : เป็นไปไม่ได้

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

มีระดับคะแนนดังนี้

เป็นไปได้ มาก = 3

เป็นไปได้ ปานกลาง = 2

เป็นไปได้ น้อย = 1

ไม่ใช่ทั้งสอง = 0

เป็นไปได้ น้อย = -1

เป็นไปไม่ได้ ปานกลาง = -2

เป็นไปไม่ได้ มาก = -3

ส่วนที่ 2.2 วัดการประเมินลักษณะที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพการพยาบาล จำนวน 25 ข้อ

ตัวอย่าง การมีรายได้ดีสำหรับฉันเป็นสิ่งที่

เป็นไปไม่ได้ : : : : : : : เป็นไปไม่ได้

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก
2 อย่าง

มีระดับคะแนนดังนี้	ดี	มาก	= 3
	ดี	ปานกลาง	= 2
	ดี	น้อย	= 1
		ไม่ใช่ทั้งสอง	= 0
	ดี	น้อย	= -1
	ดี	ปานกลาง	= -2
	ดี	มาก	= -3

การแปลความผลคะแนนที่ได้

เมื่อพยาบาลวิชาชีพตอบแบบวัดชุดที่ 2 ตอนที่ 2 แล้ว นำค่าคะแนนจาก 2 ตอนมาคูณกัน โดยนำค่าคะแนนข้อ 1 ของส่วนที่ 2.1 คูณกับค่าคะแนนข้อ 1 ของส่วนที่ 2.2

ตัวอย่าง $2 \times -1 = -2$

คะแนน -2 นี้ เรียกว่า คะแนนเจตคติรายข้อ

ดังนั้นพยาบาลวิชาชีพมีคะแนนข้อ 00 = -2 แสดงว่ามีเจตคติต่อวิชาชีพ เท่ากับ -2 คะแนน แล้วจึงนำคะแนนแต่ละข้อมารวมกัน ทั้งสิ้น 25 ข้อ จะได้ค่าคะแนนเจตคติต่อวิชาชีพ 1 f เป็น 1 ค่า การแปลคะแนนเฉลี่ยโดยรวมของคะแนนเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลเนื่องจากมีจำนวนข้อ 25 ข้อ จึงนำ 25 คูณค่าคะแนนในแบบวัดตามทฤษฎีของ Ajzen and Fishbein ได้

1. สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเกิดสถานการณ์เชิงจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล จำนวน 24 ท่าน เป็นหัวหน้าหอผู้ป่วยจำนวน 8 ท่าน และพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติการพยาบาล ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 16 ท่าน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ หัวหน้าหอผู้ป่วยอายุกรรม 2 ท่าน หัวหน้าหอผู้ป่วยศัลยกรรม 2 ท่าน หัวหน้าหอผู้ป่วยสูติ-นรีเวช 2 ท่าน หัวหน้าหอผู้ป่วยกุมารเวชกรรม 2 ท่าน พยาบาลประจำตึกอายุกรรม 4 ท่าน พยาบาลประจำตึกศัลยกรรม 4 ท่าน พยาบาลประจำตึกสูติ-นรีเวช 4 ท่าน พยาบาลประจำตึกกุมารเวชกรรม 4 ท่าน

2. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 24 ท่าน โดยมุ่งรวบรวมข้อมูลให้ครอบคลุมรายละเอียดของสถานการณ์เชิงจริยธรรม คือประเด็นปัญหาเชิงจริยธรรมที่เกิดขึ้นโดยละเอียดท่านละ 3 ประเด็นปัญหา โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ทั้งหมด 4 ข้อดังนี้

2.1 จากประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมาท่านเคยพบกับปัญหาในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลด้วยตนเอง หรือโดยการบอกเล่าจากบุคคลอื่นบ้างหรือเปล่าคะ

2.2 กรุณาเล่าเหตุการณ์โดยละเอียดสัก 3 สถานการณ์ โดยเริ่มจากสถานการณ์แรกเลยคะ

2.3 ท่านมีความรู้สึกอย่างไรกับสถานการณ์ที่ท่านได้เล่ามา และได้มีการแก้ไขอย่างไรขณะที่เกิดสถานการณ์นี้

2.4 หลังจากที่เกิดสถานการณ์นี้แล้ว ได้มีการป้องกันอย่างไรบ้างคะ

3. ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ท่านละประมาณ 30-45 นาที ตั้งแต่วันที่ 20 ธันวาคม 2539 ถึง วันที่ 10 มกราคม 2540 ใช้เวลา 3 สัปดาห์ ทั้งนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านอนุญาตให้อัดเสียงตลอดการสัมภาษณ์

4. ถอดเทปการสัมภาษณ์

ระยะที่ 2. นำสถานการณ์เชิงจริยธรรมที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้งสิ้น 72 สถานการณ์มาวิเคราะห์ว่าสถานการณ์ แต่ละสถานการณ์ จัดอยู่ในประเด็นปัญหาเชิงจริยธรรมใด โดยอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่านตรวจสอบ ได้ประเด็นปัญหาเชิงจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล 5 ประเด็นดังนี้คือ

1. สิทธิผู้ป่วย 24 สถานการณ์ โดยแบ่งเป็น

1.1 สิทธิที่จะได้รับบริการที่เท่าเทียมกัน 6 สถานการณ์

1.2 สิทธิที่จะได้รับการบอกเล่ารายละเอียดของข้อมูล 5 สถานการณ์

- 1.3 สิทธิที่จะปกปิดรายละเอียดและเรื่องส่วนตัวไว้เป็นความลับ 5 สถานการณ์
- 1.4 สิทธิการยินยอมรักษาโดยการให้ข้อมูล 9 สถานการณ์
- 1.5 สิทธิที่จะได้รับการบอกความจริง 1 สถานการณ์
2. ทำที่และพฤติกรรมที่แสดงออกต่อผู้ป่วย 23 สถานการณ์
3. การคำนึงถึงมาตรฐานและคุณภาพการพยาบาล 14 สถานการณ์
4. บทบาทที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและความตาย 12 สถานการณ์
5. การคำนึงถึงประโยชน์และความปลอดภัยของผู้ป่วย 9 สถานการณ์

ระยะที่ 3 นำประเด็นปัญหาจริยธรรมในสถานการณ์เชิงจริยธรรม ซึ่งเป็นปัญหาที่พบบ่อย มาสร้างสถานการณ์เชิงจริยธรรม ในแบบวัดความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมในการปฏิบัติกรพยาบาล ข้อคำถามที่สร้างขึ้นจะต้องเกี่ยวข้อง และครอบคลุมสถานการณ์เชิงจริยธรรม ที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างด้วย ลักษณะของข้อคำถามจะถามถึงความเป็นไปได้ของความตั้งใจที่จะกระทำ หรือไม่กระทำพฤติกรรมในสถานการณ์เชิงจริยธรรม สามารถสร้างสถานการณ์ได้จำนวน 20 สถานการณ์ แยกตามประเด็นปัญหาเชิงจริยธรรม ตามสัดส่วนของประเด็นปัญหาเชิงจริยธรรมที่วิเคราะห์ได้ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงสถานการณ์แยกตามประเด็นปัญหาเชิงจริยธรรม

ประเด็นปัญหาเชิงจริยธรรมจริยธรรม	สถานการณ์ที่				
	4	5	6	7	8
1..การเคารพในสิทธิของผู้ป่วย	4	5	6	7	8
	13	14	15	18	
2. ทำที่และพฤติกรรมที่แสดงต่อผู้ป่วย	1	2	11		
2. การคำนึงถึงประโยชน์และความปลอดภัยของผู้ป่วย	1	2	3	12	
4. บทบาทที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและความตาย	9	16	17		
5. การรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานสูงสุดในการให้การพยาบาล	10	19	20		

สถานการณ์ที่สร้างขึ้นมีทั้งสถานการณ์ด้านบวกและลบ ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงสถานการณ์ด้านบวกและลบ

สถานการณ์ด้าน	สถานการณ์ที่														
บวก	2	3	4	5	14	16	20								
ลบ	1	6	7	8	9	10	11	12	13	15	17	18	19		

แบบวัดความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติกรพยาบาลนี้ จะวัดเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 7 ระดับ ดังตัวอย่างสถานการณ์และข้อคำถามดังนี้

เป็นไปได้ : : : : : : เป็นไปไม่ได้

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก
2 อย่าง

แต่ระดับมีค่าคะแนนดังนี้

เป็นไปได้ มาก = 3

เป็นไปได้ ปานกลาง = 2

เป็นไปได้ น้อย = 1

ไม่ใช่ทั้งสอง = 0

เป็นไปไม่ได้ น้อย = -1

เป็นไปไม่ได้ ปานกลาง = -2

จากนั้นนำแบบสอบถามไปหาความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 ท่าน ตรวจสอบ ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ใน 8 ท่าน มีความเห็นว่า สถานการณ์ที่สร้างขึ้นจำนวน 3 สถานการณ์ ไม่สามารถวัดได้ตามสิ่งที่ต้องการวัด จึงนำมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเห็นสมควรตัด 3 สถานการณ์ออกไป เหลือสถานการณ์ในแบบวัดความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมในการปฏิบัติกรพยาบาล 17 สถานการณ์ เมื่อพยาบาลวิชาชีพตอบแบบวัดชุดที่ 4 แล้ว นำค่าคะแนนแต่ละข้อมารวมกันจะได้ค่าคะแนนความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมในการ

ปฏิบัติการพยาบาล ของพยาบาลวิชาชีพ 1 คน เป็น 1 ค่า เนื่องจากมีจำนวนข้อ 16 ข้อ จึงนำ 16 คูณค่าคะแนนในแบบวัดตามทฤษฎีของ Ajzen and Fishbein โดย โดยค่าสูงสุดถึงค่าต่ำสุดมีค่าเป็น -48 ถึง 48 นำค่าคะแนนมาดูว่าอยู่ในระดับใดมีความหมายอย่างไร การแปลผลคะแนนเฉลี่ยโดยของคะแนนความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล เฉลี่ยโดยรวมเป็นดังนี้

33	ถึง	48	ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางบวก	มาก
17	ถึง	32	ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางบวก	ปานกลาง
0	ถึง	16	ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางบวก	น้อย
0	ถึง	(-16)	ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางลบ	น้อย
(-17)	ถึง	(-32)	ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางลบ	ปานกลาง
(-32)	ถึง	(-48)	ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมทางลบ	มาก

ตารางที่ 6 แสดงสถานการณ์แยกตามประเด็นปัญหาเชิงจริยธรรมที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ประเด็นปัญหาเชิงจริยธรรมจริยธรรม	สถานการณ์ที่			
	5	7	8	11
1..การเคารพในสิทธิของผู้ป่วย	5	7	8	11
	14	16		
2. ท่าทีและพฤติกรรมที่แสดงต่อผู้ป่วย	1	2	6	
2. การคำนึงถึงประโยชน์และความปลอดภัยของผู้ป่วย	1	2	3	
4. บทบาทที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและความตาย	9	13		
5. การรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานสูงสุดในการให้การพยาบาล	4	6	10	15

สถานการณ์ที่สร้างขึ้นมีทั้งสถานการณ์ด้านบวกและลบ ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงสถานการณ์ด้านบวกและลบที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

สถานการณ์ด้าน	สถานการณ์ที่															
บวก	2	3	4	5	13											
ลบ	1	6	7	8	9	10	11	12	14	15	16					

ชุดที่ 3 มาตรการคลายตามกลุ่มอ้างอิง เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างเองตามแนวทฤษฎีของ Ajzen and Fishbein (1980) มีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้า เอกสารงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการคลายตามกลุ่มอ้างอิง ซึ่งได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับผู้ร่วมงาน แรงจูงใจที่จะคลายตามผู้ร่วมงาน

2. สํารวจความเชื่อเกี่ยวกับการคลายตามกลุ่มอ้างอิง ในการกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลราชวิถี โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้าและโรงพยาบาลสระบุรี จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดอย่างอิสระ (ดูในภาคผนวก ง) โดยทำการสำรวจแห่งละ 50 ท่าน รวมทั้งหมด 150 ท่าน ระหว่างวันที่ 10 ธ.ค. 2539 - 20 ธ.ค. 2540 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อของพยาบาลวิชาชีพต่อกลุ่มผู้ร่วมงานต่างๆ ที่ใกล้ชิด ที่พยาบาลวิชาชีพคิดว่ากลุ่มบุคคลเหล่านั้นสนับสนุน หรือคัดค้านการกระทำพฤติกรรมจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล

สรุปการตอบแบบสอบถามได้ดังนี้ คือ ความเชื่อของพยาบาลวิชาชีพต่อกลุ่มผู้ร่วมงานต่างๆที่ใกล้ชิดพยาบาลวิชาชีพ ที่พยาบาลวิชาชีพคิดว่าบุคคลเหล่านั้นสนับสนุนหรือคัดค้านการกระทำพฤติกรรมจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล นำมาแจกแจงความถี่ ได้ผลดังตารางที่ 8

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 แสดงความถี่ของความเชื่อที่พยาบาลวิชาชีพต่อกลุ่มผู้ร่วมงานต่างๆ ที่ใกล้ชิด ที่พยาบาลวิชาชีพคิดว่าผู้ร่วมงานเหล่านั้น สนับสนุนหรือคัดค้านการกระทำพฤติกรรมจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล โดยเรียงตามลำดับจำนวนความถี่

กลุ่มอ้างอิง	ความถี่
1. พยาบาลวิชาชีพ	150
2. แพทย์	100
3. นักศึกษาพยาบาล	70
4. บุคลากรการพยาบาลระดับล่าง	60
5. ผู้อำนวยการโรงพยาบาล	42
6. หัวหน้าพยาบาล	28
7. เภสัชกร	27
8. นักสังคมสงเคราะห์	27
9. นักกายภาพบำบัด	25
10. เจ้าหน้าที่ตรวจทางเคมี	20
11. เจ้าหน้าที่การเงิน	19
12. เจ้าหน้าที่ประสัมพันธ์	11
13. คนงาน	9
14. พนักงานแปล	5
15. ยามรักษาการณ์	5
16. เจ้าหน้าที่เคมีบำบัด	2
รวมความเชื่อทั้งหมด	600

จากตารางที่ 8 แสดงความเชื่อของพยาบาลวิชาชีพต่อผู้ร่วมงาน ซึ่งกลุ่มผู้ร่วมงานเหล่านี้จัดเป็นกลุ่มบุคคลอ้างอิง (Reference Groups) และพิจารณากลุ่มผู้ร่วมงานที่มีความถี่สูง คัดเลือกไว้เป็นกลุ่มอ้างอิงที่เด่นชัด (Salient referents) โดยนำมาจัดความถี่ใช้ 75 % ของความถี่ทั้งหมด 600 รายการ ได้กลุ่มอ้างอิงเด่นชัด 450 รายการในที่นี้เลือกไว้ได้ 6 กลุ่มคือกลุ่มที่ 1 ถึงกลุ่มที่ 6

3. นำจำนวนกลุ่มอ้างอิงที่สำรวจได้มาสร้างข้อคำถาม ในแบบวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง โดยใช้สถานการณ์จากแบบวัดความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล 5 สถานการณ์

ตัวอย่าง

เป็นไปได้ : : : : : : : เป็นไปไม่ได้

มาก ปานกลาง น้อย ไม่ใช่ทั้ง น้อย ปานกลาง มาก

2 อย่าง

สถานการณ์ที่ 1 อนงค์เป็นพยาบาลวิชาชีพ ปฏิบัติงานตึกศัลยกรรมได้ 3 ปี ขณะปฏิบัติหน้าที่เวรป่วยพบว่า ผู้ป่วยเขื่อนายของอาจ อายุ 49 ปี เป็นผู้ป่วยหลังการผ่าตัดกระเพาะอาหารทะลุ นายของอาจยังไม่รู้สึกตัว ได้ดึงสาย NGTube และสายสวนปัสสาวะออก เมื่ออนงค์ทราบจึงพูดกับนายของอาจว่า " คุณดึงสายออกทำไม รู้ไหมว่ามันใส่ไม่ได้ง่ายๆนะ พยาบาลเวรเช้าได้บอกก่อนเข้าห้องผ่าตัดแล้วไม่ใช่หรือ"

ข้อคำถาม	แพทย์	พยาบาล	นักศึกษาพยาบาล	บุคลากรการพยาบาลระดับล่าง	ผอ.รพ	หน.พยาบาล
1.ความเป็นไปได้ที่ผู้ร่วมงานต่อไปนี้คิดว่าท่านควรปฏิบัติเช่นเดียวกับอนงค์	- 2	- 3	- 2	- 1	- 2	- 3
2. ความเป็นไปได้ที่ท่านจะปฏิบัติเช่นเดียวกับอนงค์ ตามที่ผู้ร่วมงานต่อไปนี้คิดว่าท่านควรทำ	- 2	- 2	- 2	- 1	- 1	- 2

เมื่อพยาบาลวิชาชีพให้คะแนนความเป็นไปได้ในส่วนที่พยาบาลคิดเกี่ยวกับแพทย์ คะแนนในส่วนของแพทย์คือ $- 2 \times - 2 = 4$ แสดงว่ามีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เท่ากับ 4 คะแนน แล้วจึงนำคะแนนแต่ละข้อมารวมกัน ทั้งสิ้น 30 ข้อ จะได้ค่าคะแนนการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง 1 คน เป็น 1 ค่า การแปลคะแนนเฉลี่ยโดยรวมของคะแนนเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลเนื่องจากมีจำนวนข้อ 30 ข้อ จึงนำ 30 คูณค่าคะแนนในแบบวัดตามทฤษฎีของ Ajzen and Fishbein โดยค่าสูงสุดถึงค่าต่ำสุดเป็น -270 ถึง 270 นำค่าคะแนนมาดูว่าอยู่ในระดับใด มีความหมายอย่างไร ดังนั้นการแปลผลคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเป็นดังนี้

181	ถึง	270	การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางบวก	มาก
91	ถึง	180	การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางบวก	ปานกลาง
1	ถึง	90	การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางบวก	น้อย
0	ถึง	(-90)	การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางลบ	น้อย
(-91)	ถึง	(-180)	การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางลบ	ปานกลาง
(-181)	ถึง	(-270)	การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางลบ	มาก

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

การหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ โดยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และความเที่ยงของเครื่องมือ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การหาความตรงตามเนื้อหา (Validity) โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ทางด้านจริยธรรม 9 ท่าน (ดังรายนามในภาคผนวก) ตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ความครอบคลุมของเนื้อหาตามแนวคิดที่ผู้วิจัยเลือกใช้ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงแก้ไข โดยถือเกณฑ์ความเห็นสอดคล้อง การยอมรับของผู้ทรงคุณวุฒิร้อยละ 80 นำมาพิจารณาปรับปรุงเครื่องมือดังนี้

แบบวัดความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล ปรับปรุงการใช้ ภาษา 9 สถานการณ์ ตัดสถานการณ์ที่ไม่สามารถวัดในสิ่งที่ต้องการวัดได้จริง 3 สถานการณ์ได้ แบบวัดความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล 17 สถานการณ์

แบบวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ใช้สถานการณ์ร่วมกับสถานการณ์ในแบบวัดความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล 5 สถานการณ์แรก ได้แบบวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงตอนที่ 1 จำนวน 30 ข้อ และตอนที่ 2 จำนวน 30 ข้อ

ภายหลังจากนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแล้ว จึงนำมาหาความเที่ยงต่อไป

2. การหาความเที่ยง (Reliability)

นำแบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพ แบบวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และแบบวัดความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ

แล้ว ไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลเลิดสิน ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับประชากร จำนวน 40 คน นำแบบวัดมาหาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α) ของครอนบาค (Cronbach ' Coefficiency) ได้ค่าความเที่ยงดังนี้

$$\text{แบบวัดเจตคติต่อวิชาชีพ} = 0.80$$

$$\text{แบบวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง} = 0.91$$

$$\text{แบบวัดความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล} = 0.69$$

ทั้งนี้เฉพาะแบบวัดความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล ได้มีการตัดข้อคำถามบางข้อที่มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวม (Corrected item - total correlation) ต่ำกว่า 0.5 ออกไป 2 ข้อ เหลือ 16 ข้อ โดยได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา และ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ได้ค่าความเที่ยงของแบบวัดความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล = 0.73 แล้วจึงนำไปใช้กับพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

ในขั้นทดลองใช้ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้คือ

1. สถานการณ์เชิงจริยธรรมในแบบวัดความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมค่อนข้างยากมาก
2. สถานการณ์เชิงจริยธรรมในแบบวัดความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมต้องใช้เวลาในการคิดนาน บางครั้งสับสน ไม่แน่ใจว่าเป็นสถานการณ์บวกหรือลบ
3. สถานการณ์เชิงจริยธรรมในแบบวัดความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมที่ยากมากทำให้เกิดความเบื่อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลของรัฐ ขนาด 500 เตียงขึ้นไป จำนวน 9 โรงพยาบาล เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ส่งหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังผู้อำนวยการโรงพยาบาลของรัฐ ขนาด 500 เตียงขึ้นไป พร้อมรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย คำจำกัดความ และตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย พร้อมตัวอย่างแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด

3. ส่งหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลและสำเนาหนังสือขอรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย ไปยังหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลของรัฐ ขนาด 500 เตียงขึ้นไป โดยผู้วิจัยเป็นผู้นำแบบสอบถามไปยังฝ่ายการพยาบาลด้วยตนเอง และไปรับแบบสอบถามด้วยตนเอง ยกเว้นโรงพยาบาลขนาดใหญ่ได้ขอให้ฝ่ายการพยาบาลเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล และส่งแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากประชากร 400 คน มาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีการทางสถิติดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรพยากรณ์ และตัวแปรเกณฑ์ด้วยค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
2. การเปรียบเทียบความแตกต่าง ของความตั้งใจกระทำพฤติกรรมของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติการพยาบาล ในโรงพยาบาลของรัฐ ขนาด 500 เตียงขึ้นไป ทดสอบความแตกต่าง 3 กลุ่มขึ้นไป โดยการทดสอบค่าเอฟ (F - test)
3. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรเกณฑ์กับตัวแปรพยากรณ์ และ ตัวแปรพยากรณ์กับตัวพยากรณ์ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)
4. จากกลุ่มตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลของรัฐ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน (System Multiple Regression Analysis) ดังนี้
 - 4.1 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์
 - 4.2 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์ที่คำนวณได้
 - 4.3 ทดสอบค่ารวม เอฟ (Overall F - test) เพื่อทดสอบดูว่าตัวพยากรณ์สามารถพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่
 - 4.4 สร้างสมการพยากรณ์ ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมของพยาบาลวิชาชีพทั้งในรูปแบบคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน